

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ОЗЕЛЕНЕННЯ МІСТА ЛУЦЬКА У СКЛАДІ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

А. В. Шостак, д.т.н., Ю. А. Мельник*, С. В. Синій*, к.т.н.

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
пр. Волі, 13, 43025, м. Луцьк, Україна,*

**Луцький національний технічний університет*

вул. Львівська, 75, 43018, м. Луцьк, Україна,

E-mail: melnykjulka@gmail.com

Важливим та таким, що набуває все більшого значення в сенсі вимог концепції сталого розвитку міст і населених пунктів, чинником у плануванні розвитку інфраструктури переважної більшості населених пунктів України, і зокрема муніципальної інфраструктури міста Луцька, є прийняття актуальних та перспективних містобудівних рішень з обов'язковим урахуванням їх зв'язку та взаємовпливу із рішеннями з проектування озеленення територій.

У наявному генплані озеленення міста Луцька присутні усі три групи озеленення території, що визначаються за функціональною ознакою, а саме: загального користування, обмеженого користування, спеціального призначення.

Зелені насадження загального користування території забудови міста (парки, сквери, бульвари і зелені куточки) займають площу 135 га, що складає всього лише 41% від нормативної площі, тобто 6,6 м²/людину. При нормативному значенні площі зелених насаджень 16 м²/людину, для населення, яке нині проживає в місті, площа відповідної території має становити 325 га.

Найбільш значними озеленими територіями міста є парк Культури і відпочинку ім. Лесі Українки (70 га), Меморіальний комплекс-сквер Вічна Слава (15 га), парк 900 річчя міста Луцька (15 га), Теремнівські ставки з прибережними насадженнями (7 га), сквер Дубовий гай (1 га), а також зелені насадження парку на вул. Мамсурова, проспект Молоді, 40-й квартал та інші.

Центральний парк ім. Лесі Українки був закладений в 1961 році на осушеній заплаві річки Стир. Парк побудований в ландшафтному стилі, розбитий системою алей. Центральна - партерна частина парку є найбільше впорядкованою. Основу зелених насаджень формують в основному з таких дерев як тополя чорна, береза бородавчата, верба біла, клен гостролистий, ялина звичайна та інші. Центральна алея утворюється з молодих насаджень липи широколистяної. У цій частині парку сформовані групи дерев із туї західної, плакучої форми ясена звичайного, ялини європейської, різних сортів бузку.

Однак, через природну занедбаність парку, коли меліоративні системи практично перестали працювати і лише частково відновлюються, припинилася відкачка надлишку води в річку Стир, на ряді ділянок парку пройшло просте заболочення. У результаті підтоплення та високих ґрунтових вод багато дерев починає суховершити, відстають у рості, мають рідку,

викривлену крону, особливо це стосується хвойних порід. Одночасно на значних ділянках густий деревостан, який створився за рахунок клена яснолистного, бузини чорної, рубінії псевдоакаційної, затримує випаровування, що сприяє заболоченню.

У південно-західній частині парку площею 10 га створюється орнітологічний заказник місцевого значення “Пташиний гай”.

Саме розміщення парку ім. Лесі Українки, його відкрита для відвідувачів загальна площа, наявність обширного виходу до річки Стир, транспортна доступність у складі вулично-дорожньої мережі міста та існуюча безпосередньо на його центральній території мережа транспортно-пішохідних смуг (у перспективі – і велосипедних) роблять його улюбленим місцем відпочинку мешканців та гостей міста.

Значне місце, як зона відпочинку для мешканців міста, займають парк 900 річчя міста Луцька, парк по вулиці Мамсурова, проспект Молоді, 40-й квартал.

Але як показали результати маршрутних польових досліджень цих парків та інших територій озеленення, потрібно провести ряд робіт з розбивки, облаштування: алей, доріжок, садових лавочок. Разом з цим слід провести реконструкцію деревних насаджень, посадки нових дерев і кущів та провести очистку від захаращеності.

Гідрологічним заказником місцевого значення оголошені: Теремнівські озера, а загально-дендрологічним заказником місцевого значення оголошений Зелений Гай.

Ботанічною пам'яткою природи місцевого значення оголошено сквер Меморіалу Вічної Слави. Вражає своєю неповторністю парк, який був створений в 1930 році на схилі річки Сапалаївки, де можна зустріти дерева посаджені ще при закладці парку, ряд їх рідкісних порід, серед яких велично виділяється платан.

Віднесені до об'єктів природно-заповідного фонду окремі екзотичні і пам'ятні дерева - це ботанічні пам'ятки природи місцевого значення “Лесин Ясен”, “Дуб плакучої форми”.

Перелічені території парків, скверів та інші зелені куточки є легеньми Луцька, а об'єкти природно-заповідного фонду збагачують зелену зону міста, сприяють привабливості територій відпочинку.

Для перспективної чисельності населення міста нормативна площа зеленої зони загального користування повинна становити 357 га. Зважаючи на це, відповідне проектне рішення повинно передбачати 386 га, що становитиме 108 % до потреби або 19 м²/людину. Потрібно створити нових зелених насаджень загального користування на території забудови міста на площі 251 га, а це парк Стир площею 146 га, Ландшафтний парк на річці Сапалаївці площею 25 га, Ландшафтний парк “Омельянівські ставки” площею 28 га, парк Рованці площею 27 га і спеціальний парк (для інвалідів, людей похилого віку) на площі 25 га. На всі вищесказані парки ще немає проектів. В існуючих парках, які закладені в післявоєнні роки дуже низький дендрологічний склад дерев та чагарників.

При проектуванні парків потрібно вводити більш широкий склад довговічних та високодекоративних дерев та кущів.

До зони зелених насаджень міста за межами забудови входять території, які слід розвивати:

- Заплава річки Стир між вулицями Ковельська і Гнідавська площею 117 га охоплена проектом гідропарку. На цей час благоустрій не виконано. З 1995 року територія цієї заплави площею 116,6 га оголошена загальнозоологічним заказником місцевого значення “Гнідавське болото”.
- Заплавні луки і курортні біогрупи дерев водоохоронної зони вздовж річки Стир між вулицею Набережною і руслом річки площею 34 га, де благоустрій практично відсутній.
- Лугопарк Північний площею 165 га передбачений генпланом міста у північно-західній частині міста в його межах, що розширюються.
- Лугопарк Рованці площею 235 га передбачено також розмістити в заплаві річки Стир на півдні міста за рахунок земель в його нових межах.

Загальна площа цих територій становить 551 га і буде складати тільки 25% до норми.

Проектна документація на створення Лугопарків ще не складалася, при проведенні польових обстежень цих територій було встановлено, що деревні насадження необхідно створювати куртинами. В куртинах на повинних місцях доцільно висаджувати: ясен зеленокорий, вільху чорну, березу, тополь чорну, вербу білу і інші.

За межами міста зовнішній пояс створюють лісові насадження і лісопарки, що відносяться до групи насаджень загального користування і є зеленою зоною міста Луцька згідно матеріалів лісовпорядкування, і складають відповідно 106,2 га і 2850 га. Нормативна забезпеченість сучасної чисельності населення площею лісових насаджень 66% і перспективною 61%. Лісопарки зеленої зони забезпечують сучасне населення міста на 93% і перспективне на 86%.

Отже, на нашу думку, актуальним завданням для гармонійного функціонування муніципальної інфраструктури міста Луцька є збільшення обсягу робіт з озеленення міської території, зокрема - шляхом розробки та реалізації перспективних проектних рішень луго- та лісопарків.